

LIETUVOS ADMINISTRACINIŲ GINČŲ KOMISIJA

SPRENDIMAS

2024 m. balandžio 8 d. Nr. 21RE-256(AG-90/07-2024)

Vilnius

Lietuvos administracinių ginčų komisija (toliau – Komisija), susidedanti iš narių Eglės Bilevičiūtės (Komisijos posėdžio pirmininkė, pranešėja), Vytauto Kurpuveso ir Ingridos Sabaliauskienės,

sekretoriaujant Ramūnei Misevičiūtei,

dalyvaujant pareiškėjai R. M.,

atsakovės Asmens su negalia teisių apsaugos agentūros prie Lietuvos Respublikos socialinės apsaugos ir darbo ministerijos įgaliotam atstovui A. T.,

viešame posėdyje žodinio proceso tvarka nuotoliniu vaizdo konferencijos būdu išnagrino administracinį ginčą pagal pareiškėjos R. M. patikslintą skundą dėl Neįgalumo ir darbingumo nustatymo tarnybos prie Socialinės apsaugos ir darbo ministerijos sprendimo panaikinimo ir įpareigojimo atlikti veiksmus.

Komisija

n u s t a t ė:

Pareiškėja patikslintu skundu Komisijos prašo panaikinti Neįgalumo ir darbingumo nustatymo tarnybos prie Socialinės apsaugos ir darbo ministerijos (toliau – Tarnyba) 2023-12-21 sprendimą Nr. SS-4077 „Dėl R. M. specialiųjų poreikių“ (toliau – Sprendimas) ir įpareigoti Tarnybą priimti naują sprendimą dėl specialiųjų poreikių nustatymo.

Komisijos pastaba: Lietuvos Respublikos socialinės apsaugos ir darbo ministro 2023-06-22 įsakymu Nr. A1-417 „Dėl Neįgalumo ir darbingumo nustatymo tarnybos prie Socialinės apsaugos ir darbo ministerijos reorganizavimo“ nuo 2024-01-01 Tarnyba reorganizuota jungimo būdu, ją prijungiant prie biudžetinės įstaigos Neįgalųjų reikalų departamento prie Socialinės apsaugos ir darbo ministerijos, kurio pavadinimas po reorganizavimo yra Asmens su negalia teisių apsaugos agentūra prie Lietuvos Respublikos socialinės apsaugos ir darbo ministerijos (toliau – Agentūra).

Pareiškėja paaiškino, kad 2023-09-11 Tarnybai buvo pateiktas gydytojos siuntimas dėl specialiųjų poreikių pareiškėjai nustatymo. Diagnozės kodai pagal Tarptautinio ligų klasifikatoriaus – 10 Australijos modifikacijos (toliau – TLK-10-AM) kodus yra (duomenys neskelbtini). Darbingumo lygis – 30 proc. Specialieji poreikiai pareiškėjai nenustatyti, nes 2023-09-11 siuntime ir kituose Tarnybai pateiktuose medicininiuose dokumentuose nurodytos diagnozės ir organizmo funkcijų sutrikimai neatitiko Lietuvos Respublikos socialinės apsaugos ir darbo ministro ir Lietuvos Respublikos sveikatos apsaugos ministro 2018-12-27 įsakymu Nr. A1-765/V-1530 patvirtinto Specialiojo nuolatinės slaugos, specialiojo nuolatinės priežiūros (pagalbos), specialiojo lengvojo automobilio įsigijimo ir jo techninio pritaikymo išlaidų kompensacijos poreikių nustatymo tvarkos aprašo (toliau – Tvarkos aprašas) I priede nurodytų bazinio funkcionavimo lygmens kriterijų.

Tarnybai pateiktas gydytojos siuntimas galimai nebuvo taisyklingai suformuluotas, todėl, gavusi Tarnybos teritorinio skyriaus sprendimą, pareiškėja Tarnybai savarankiškai pateikė prašymą dar kartą peržiūrėti ir įvertinti specialiuosius poreikius ne dėl nuolatinės slaugos, vidutinių specialiųjų poreikių. Tarnyba priėmė skundžiamą Sprendimą, nurodydama, kad pareiškėjai nenustatyti

specialieji poreikiai vėl dėl nuolatinės slaugos, nuolatinės priežiūros, dėl specialiojo lengvojo automobilio įsigijimo. Susidarė išpūdis, jog į pareiškėjos prašymą visiškai nebuvo atsižvelgta, nes atsakymas dėl specialiųjų poreikių įvertinimo kartojasi.

Pareiškėjos teigimu labai keista, kodėl Tarnybos Tauragės teritorinio skyriaus specialistai nei telefonu, nei gyvai nepateikė pareiškėjai klausimyno, pagal kurį nustatomas bazinis funkcionavimo lygmuo, t. y. balais išreikštas medicininis kriterijus. Pareiškėja paskambino Tauragės teritorinio skyriaus specialistei, kuri, neva, pareiškėją apklausė telefonu. Buvo pasimetusi tuo metu dėl tokio atsakymo. Dar porą kartų vėl mėgino susisiekti su ta specialiste, bet nepavyko. Tuomet pareiškėja kreipėsi į skyriaus vedėją V. G., prašydama paaiškinti, kas pareiškėją galėjo apklausti, ir paprašė pateikti apklausos garso įrašą. Vedėjas atsakė, jog garso įrašai nesaugomi, o pareiškėjos apklausos klausimynas yra išsiųstas į Tarnybos Vilniaus teritorinį skyrių. Tarnybos Vilniaus skyriaus specialistų pareiškėja taip pat nebuvo apklausta.

Pareiškėja nurodė, kad kol kas jai nereikia nuolatinės slaugos. Pareiškėjai sunku orientotis naujoje aplinkoje, nueiti į parduotuvę, tvarkyti sąskaitas, nuvykti į gydymo įstaigas kituose miestuose. Pareiškėja yra vieniša našlė, todėl kyla sunkumų atliekant namų ruošos darbus. 2000 m. pareiškėjai buvo diagnozuota (duomenys neskelbtini). Nuo 2014 m. netektas darbingumas – 70 proc. Darbingumo lygio priežastis – 27.1 ligos. Be šios ligos diagnozuotos ir kitos ligos: (duomenys neskelbtini). 2023-06-02 geltonu lazeriu buvo atlikta (duomenys neskelbtini). Operacijos metu siektinas rezultatas nebuvo gautas. 2023-10-24 buvo atlikta operacija: (duomenys neskelbtini) (Kauno Akių klinikoje). Regos būklė nepagerėjo. Kadangi yra diagnozuota (duomenys neskelbtini), centrinis matymas yra stipriai ribotas. Gydytojo-oftalmologo rekomendacija – tikslinga siųsti į MSEK dėl specialiųjų poreikių nustatymo (b. l. 22–24).

Komisijos posėdžio metu pareiškėja palaikė skunde išdėstytus argumentus.

Atsakovė Agentūra prašo pareiškėjos skundą atmesti kaip nepagrįstą. Atsiliepime paaiškino, kad specialieji poreikiai vertinami vadovaujantis Tvarkos aprašu (galiojanti redakcija iki 2023-12-31) ir Tvarkos aprašo 1 priedu (Bazinio funkcionavimo lygmens balų lentelė). Vadovaujantis Tvarkos aprašu, asmenims gali būti nustatyti šie specialieji poreikiai: nuolatinės slaugos, nuolatinės priežiūros (pagalbos) ir specialiojo lengvojo automobilio įsigijimo ir jo techninio pritaikymo išlaidų kompensacijos. Specialusis nuolatinės slaugos poreikis ar specialusis nuolatinės priežiūros (pagalbos) poreikis nustatomi kompleksiskai vertinant bazinį funkcionavimo lygmenį ir asmens veiklos ir gebėjimo dalyvauti kriterijus. Bazinis funkcionavimo lygmuo nustatomas vadovaujantis Bazinio funkcionavimo balų lentelėje nurodytais bazinio funkcionavimo lygmens kriterijais (toliau – ir Kriterijai). Bazinis funkcionavimo lygmuo yra balais išreikštas medicininis kriterijus, nustatomas pagal asmens sveikatos būklę: ligas, traumas, patologines būkles ir su tuo susijusius organizmo funkcijų sutrikimus.

Pareiškėjos specialieji poreikiai buvo vertinami 2023-09-27 – 2023-10-25 Tarnybos Vilniaus V teritoriniame skyriuje, kuris pareiškėjai specialiųjų poreikių nenustatė. Nesutikdama su Tarnybos teritorinio skyriaus priimtu sprendimu, pareiškėja kreipėsi į Tarnybos direktorių dėl pakartotinio specialiųjų poreikių vertinimo. Tarnybos Sprendimų kontrolės skyrius, išsamiai išnagrinėjęs asmens specialiųjų poreikių nustatymo byloje esančius medicininius dokumentus, ginčijamu Sprendimu paliko galioti nepakeistą 2023-10-25 Tarnybos teritorinio skyriaus priimtą sprendimą Nr. STS-6083.

Vertinant bazinį funkcionavimo lygmenį, įvertintos 2023-09-11 VšĮ Raseinių pirminės sveikatos priežiūros centro siuntime į Tarnybą nurodytos diagnozės pagal TLK-10-AM kodus: (duomenys neskelbtini). Atsižvelgiant į minėtas diagnozes, asmens byloje esančius medicininius dokumentus ir Elektroninės sveikatos paslaugų ir bendradarbiavimo infrastruktūros informacinėje sistemoje esančius duomenis, pareiškėjai specialieji poreikiai nebuvo nustatyti.

Agentūra pažymėjo, kad vertinant pareiškėjos specialiuosius poreikius Kriterijų 26 punktas (taikomas, kai nustatytas regėjimo sutrikimas, kai geriau matančios akies regėjimo aštrumas su korekcija lygus arba mažesnis nei 0,03 (pateikta gydytojo specialisto išvada)), kurio bazinis funkcionavimo lygmuo vertinamas 30 balų ir Kriterijų 38 punktas (taikomas, kai nustatytas regėjimo sutrikimas, kai geriau matančios akies regėjimo aštrumas su korekcija yra didesnis nei 0,03 ir

mažesnis ar lygus 0,05 arba geriau matančios akies akiplėčio koncentrinis susiaurėjimas yra iki 10 laipsnių nuo fiksacijos taško (pateikta gydytojo specialisto išvada)), kurio bazinis funkcionavimo lygmuo yra 40 balų, negali būti taikomi, kadangi remiantis medicininių dokumentų duomenimis asmens geriau matančios (dešinės) akies regėjimo aštrumas su korekcija yra 0,6, akiplotis nesusiaurėjęs iki 10 laipsnių ir tai neatitinka minėtų nuostatų dispozicijų reikalavimų. Pareiškėjai nėra diagnozuotų ligų arba būklių, atitinkančių Kriterijų punktų reikalavimus.

Vadovaujantis Tvarcos aprašo 11.5 papunkčiu (specialieji poreikiai nustatomi asmeniui nedalyvaujant, kai specialieji poreikiai vertinami pakartotinai. Šiuo atveju Asmens veiklos ir gebėjimų dalyvauti klausimynas pildomas ir su jo rezultatais asmuo ar jo atstovas supažindinamas susisiekus elektroninių ryšių priemonėmis). 2023-09-27 (tą pačią dieną, kai buvo užregistruotas asmens prašymas nustatyti specialiuosius poreikius) susisiekus su pareiškėja telefonu, buvo pildomas Asmens veiklos ir gebėjimų dalyvauti klausimynas. Vadovaujantis Tvarcos aprašo 15.3 punktu, kai asmens organizmo funkciniai sutrikimai neatitinka nė vieno Bazinio funkcionavimo balų lentelėje nurodyto kriterijaus, asmens savarankiškumas nevertinamas ir asmeniui specialieji poreikiai nenustatomi, todėl 2023-09-27 užpildytas Asmens veiklos ir gebėjimų dalyvauti klausimynas nebuvo vertinamas, nes šiuo atveju jis neturėjo jokios įtakos specialiųjų poreikių vertinimui.

Atsižvelgiant į Tvarcos aprašo 39.3 papunkčio nuostatas, asmuo turi teisę būti supažindintas su specialiųjų poreikių nustatymo tvarka, kriterijais, asmens veiklos ir gebėjimų dalyvauti klausimynu bei priimtu Tarnybos sprendimu, tačiau toks prašymas iš pareiškėjos gautas nebuvo, toks pareiškėjos pageidavimas buvo nurodytas tik skunde Komisijai. Pareiškėja savo reikalavimą grindžia išimtinai subjektyviu teisės aktų ir medicininių dokumentų vertinimu. Pareiškėja, argumentuodama tai, kad jai netinkamai įvertinti specialieji poreikiai, nesiremia teisės normų nuostatomis, nepateikia jokių įrodymų, pagrindžiančių šio reikalavimo teisėtumą ir pagrįstumą, todėl pareiškėjos argumentai, kad jai netinkamai buvo vertinami specialieji poreikiai, nelaikytini teisiškai reikšmingais (b. l. 33–36).

Komisijos posėdžio metu atsakovės atstovas palaikė atsiliepime išdėstytą poziciją ir papildomai paaiškino, kad pareiškėja 2024 metų sausio mėn. kreipėsi į Agentūrą ir jai buvo nustatytas 15 proc. dalyvumo lygis. Norint, kad pareiškėjai būtų nustatytas specialus poreikis dėl individualios pagalbos ji turėtų vėl kreiptis į Agentūrą, kadangi nuo 2024-01-01 įsigaliojo nauja tvarka ir galimybės dėl specialiųjų poreikių platesnio spektro.

Skundas atmetinas

Bylos medžiagos duomenimis, pareiškėjai nuo 2014-07-14 nustatytas 30 proc. darbingumo lygis dėl diagnozių pagal TLK-10-AM kodus (duomenys neskelbtini) (b. l. 75).

Pareiškėja 2023-09-20 Tarnybai pateikė Prašymą nustatyti specialiuosius poreikius. Prašyme, be kita ko, pažymėta, kad pareiškėja atsisako specialiojo lengvojo automobilio įsigijimo ir jo techninio pritaikymo išlaidų kompensacijos poreikio vertinimo (b. l. 37–38).

Tarnybos Vilniaus V teritorinis skyrius priėmė 2023-10-25 sprendimą Nr. STS-6083 „Dėl specialiųjų poreikių“, kuriuo pareiškėjai specialiųjų poreikių nenustatė, kadangi 2023-09-11 siuntime Nr. 3580 ir kituose medicininiuose dokumentuose nurodyta diagnozė(-ės) ir organizmo funkcijų sutrikimai neatitiko Tvarcos aprašo 1 priede nurodytų bazinio funkcionavimo lygmens kriterijų (b. l. 57–58).

Nesutikdama su Tarnybos teritorinio skyriaus sprendimu, pareiškėja Tarnybos direktoriui 2023-11-23 pateikė prašymą „Dėl specialiųjų poreikių nustatymo sprendimo 2023-10-25 Nr. STS-6083“ (reg. Nr. SK-3593), kuriame prašė peržiūrėti Vilniaus V teritorinio skyriaus 2023-10-25 sprendimą. Nurodė, kad sprendimas neatitinka pareiškėjos fizinės būklės ir realiųjų poreikių. Paaiškino, kad nuolatinės slaugos ir specialios nuolatinės priežiūros (pagalbos), specialiojo lengvojo automobilio įsigijimo ir jo techninio pritaikymo išlaidų kompensacijos nereikia dėl regėjimo negalios. Pareiškėjai sunku orientuotis naujoje aplinkoje, nueiti į parduotuvę, tvarkyti sąskaitas, nuvykti į gydymo įstaigas kituose miestuose, kyla sunkumų atliekant namų ruošos darbus. Prašė nustatyti specialiuosius poreikius, atitinkančius pareiškėjos realią fizinę būklę ir realius poreikius (b. l. 63–64).

Tarnybos Sprendimų kontrolės skyrius ginčijamu Sprendimu paliko galioti Tarnybos Vilniaus V teritorinio skyriaus 2023-10-25 sprendimą Nr. STS-6083, kuriuo pareiškėjai specialieji poreikiai

nenustatyti. Sprendime nurodyta, kad pareiškėjos specialiųjų poreikių vertinimas atliktas dėl siuntimo į Tarnybą nurodytų diagnozių pagal TLK-10-AM kodus: (duomenys neskelbtini). Vertinant pareiškėjos specialiuosius poreikius Kriterijų 26 punktą (taikomas, kai nustatytas regėjimo sutrikimas, kai geriau matančios akies regėjimo aštrumas su korekcija lygus arba mažesnis nei 0,03 (pateikta gydytojo specialisto išvada)), kurio bazinis funkcionavimo lygmuo vertinamas 30 balų ir Kriterijų 38 punktą (taikomas, kai nustatytas regėjimo sutrikimas, kai geriau matančios akies regėjimo aštrumas su korekcija yra didesnis nei 0,03 ir mažesnis ar lygus 0,05 arba geriau matančios akies akiplėčio koncentrinis susiaurėjimas yra iki 10 laipsnių nuo fiksacijos taško (pateikta gydytojo specialisto išvada)), kurio bazinis funkcionavimo lygmuo yra 40 balų, negali būti taikomi, kadangi remiantis medicininiais dokumentais asmens geriau matančios (dešinės) akies regėjimo aštrumas su korekcija yra 0,6, akiplotis nesusiaurėjęs iki 10 laipsnių ir tai neatitinka minėtų nuostatų reikalavimų. Pareiškėjai nėra diagnozuotų ligų arba būklių, atitinkančių Kriterijų punktų reikalavimus. Vadovaujantis Aprašo 15.3 punktu, kai asmens organizmo funkciniai sutrikimai neatitinka nė vieno Bazinio funkcionavimo balų lentelėje nurodyto kriterijaus, asmens savarankiškumas nevertinamas ir asmeniui specialieji poreikiai nenustatomi. Sprendime nurodyta, kad Tarnybos teritorinis skyrius tinkamai įvertino asmeniui diagnozuotus sveikatos funkcinis sutrikimus, kurie patvirtinti siuntimo į Tarnybą duomenimis ir kartu pateiktais medicininiais dokumentais, teisingai taikė specialiųjų poreikių nustatymą reglamentuojančius teisės aktus ir priėmė pagrįstą sprendimą. Tarnyba Sprendime pažymėjo, kad Tarnybos Tauragės teritorinis skyrius 2023-12-08 sprendimu Nr. STS-7337 pareiškėjai nuo 2023-12-08 neterminuotai nustatė didelių specialiųjų poreikių lygį (b. l. 5–7).

Tarnybos Tauragės teritorinis skyrius priėmė 2023-12-08 sprendimą Nr. STS-7337 „Dėl didelių specialiųjų poreikių lygio nustatymo“, kuriuo pareiškėjai nuo 2023-12-08 neterminuotai nustatė didelių specialiųjų poreikių lygį. Sprendimas priimtas vadovaujantis Lietuvos Respublikos socialinės apsaugos ir darbo ministro 2018-10-12 įsakymu Nr. A1-563 patvirtinto Specialiųjų poreikių lygio nustatymo asmenims, sukakusiems senatvės pensijos amžių, tvarkos aprašo (toliau – Specialiųjų poreikių lygio nustatymo tvarkos aprašas) 8.1 papunkčiu (b. l. 9).

Byloje nagrinėjamas ginčas dėl Sprendimo, kuriuo Tarnybos Sprendimų kontrolės skyrius paliko galioti Tarnybos Vilniaus V teritorinio skyriaus 2023-10-25 sprendimą Nr. STS-6083, teisėtumo ir pagrįstumo.

Ginčo teisinius santykius reglamentuoja Lietuvos Respublikos neįgalųjų socialinės integracijos įstatymas (toliau – NSIĮ), Tvarkos aprašas, Specialiųjų poreikių lygio nustatymo tvarkos aprašas. Pažymėtina, kad nuo 2024-01-01 pasikeitė teisės aktų, reglamentuojančių darbingumo lygio ir specialiųjų poreikių nustatymą, nuostatos. Kadangi ginčijamas Sprendimas priimtas 2023-12-21, šioje byloje vadovaujama teisės aktų redakcijomis, galiojusiomis iki 2023-12-31.

NSIĮ 2 straipsnyje apibrėžta, kad specialusis poreikis – specialiosios pagalbos reikmė, atsirandanti dėl asmens įgimtų ar įgytų ilgalaikių sveikatos sutrikimų (neįgalumo ar darbingumo netekimo) ir nepalankių aplinkos veiksnių (13 dalis). Specialiųjų poreikių lygis – asmens, sukakusio senatvės pensijos amžių, savarankiškumo netekimo mastas, nustatomas atsižvelgiant į asmens specialiuosius poreikius (15 dalis).

Specialiųjų poreikių rūšis, specialiųjų poreikių ir specialiųjų poreikių lygio nustatymą reglamentuoja NSIĮ 20¹ straipsnis, kurio 1 dalyje įtvirtinta, kad specialieji poreikiai nustatomi neatsižvelgiant į asmens amžių, neįgalumo lygį ar darbingumo lygį. Nustatomi šių rūšių specialieji poreikiai: nuolatinės slaugos (1 punktas); nuolatinės priežiūros (pagalbos) (2 punktas); lengvojo automobilio įsigijimo ir jo techninio pritaikymo išlaidų kompensacijos (3 punktas); ugdymo (4 punktas); techninės pagalbos priemonių (5 punktas); aplinkos ir būsto pritaikymo (6 punktas); asmeninės pagalbos (7 punktas).

Specialieji poreikiai nustatomi kompleksiskai vertinant asmens sveikatos būklę ir galimybes būti savarankiškam kasdienėje veikloje. Specialiųjų nuolatinės slaugos, nuolatinės priežiūros (pagalbos) bei lengvojo automobilio įsigijimo ir jo techninio pritaikymo išlaidų kompensacijos poreikių nustatymo tvarką nustato socialinės apsaugos ir darbo ministras kartu su sveikatos apsaugos

ministru. Specialiojo ugdymo poreikio nustatymo ir tenkinimo tvarką nustato švietimo ir mokslo ministras. Specialiųjų techninės pagalbos priemonių, aplinkos ir būsto pritaikymo poreikių nustatymo ir tenkinimo tvarką nustato socialinės apsaugos ir darbo ministras (NSIĮ 20¹ straipsnio 2 dalis).

Pagal NSIĮ 20¹ straipsnio 3 dalį, specialieji nuolatinės slaugos poreikiai gali būti dviejų lygių: pirmojo lygio specialusis nuolatinės slaugos poreikis – nustatomas asmeniui, kuriam dėl pastovaus, negrįžtamo organizmo funkcijų sutrikimo išsivysto negalia, visiškai apribojanti jo savarankiškumą, galimybes orientuotis, judėti, ir kuriam reikalinga nuolatinė 8 valandų per parą ar ilgesnės trukmės slauga (1 punktas); antrojo lygio specialusis nuolatinės slaugos poreikis – nustatomas asmeniui, kuriam dėl pastovaus, negrįžtamo organizmo funkcijų sutrikimo išsivysto negalia, žymiai apribojanti jo savarankiškumą, galimybes orientuotis, judėti, ir kuriam reikalinga nuolatinė 6–7 valandų per parą slauga (2 punktas).

Pagal NSIĮ 20¹ straipsnio 4 dalį, specialieji nuolatinės priežiūros (pagalbos) poreikiai gali būti dviejų lygių: pirmojo lygio specialusis nuolatinės priežiūros (pagalbos) poreikis – nustatomas asmeniui, kuriam dėl pastovaus, negrįžtamo organizmo funkcijų sutrikimo išsivysto negalia, iš dalies apribojanti jo savarankiškumą ir dalyvavimą visuomenės gyvenime, ir kuriam reikalinga nuolatinė 4–5 valandų per parą kitų asmenų teikiama pagalba (1 punktas); antrojo lygio specialusis nuolatinės priežiūros (pagalbos) poreikis – nustatomas asmeniui, kuriam dėl pastovaus, negrįžtamo organizmo funkcijų sutrikimo išsivysto negalia, nežymiai apribojanti jo savarankiškumą ir dalyvavimą visuomenės gyvenime, ir kuriam reikalinga nuolatinė ne ilgesnė negu 3 valandų per parą kitų asmenų atliekama priežiūra (pagalba) (2 punktas).

Pagal NSIĮ 20¹ straipsnio 5 dalį asmeniui, kurio judėjimo funkcijų sutrikimas pastovus ir negrįžtamas, nustatomas specialusis lengvojo automobilio išsigijimo ir jo techninio pritaikymo išlaidų kompensacijos poreikis.

NSIĮ 20¹ straipsnio 9 dalyje įtvirtinta, kad specialiųjų poreikių lygis nustatomas asmenims, sukakusiems senatvės pensijos amžių. Pagal NSIĮ 20¹ straipsnio 10 dalį gali būti nustatomi du specialiųjų poreikių lygiai: didelių specialiųjų poreikių lygis – nustatomas asmenims, kuriems nustatytas pirmojo ar antrojo lygio specialusis nuolatinės slaugos poreikis, arba asmenims, kuriems iki senatvės pensijos amžiaus sukakties dienos nustatytas 0–30 procentų darbingumo lygis (1 punktas); vidutinių specialiųjų poreikių lygis – nustatomas asmenims, kuriems nustatytas pirmojo ar antrojo lygio specialusis nuolatinės priežiūros (pagalbos) poreikis, arba asmenims, kuriems iki senatvės pensijos amžiaus sukakties dienos nustatytas 35–55 procentų darbingumo lygis (2 punktas).

Lietuvos vyriausiojo administracinio teismo (toliau – LVAT) praktikoje bylose dėl darbingumo lygio nustatymo ir panašaus pobūdžio bylose ne kartą akcentuota, jog sprendžiami išimtinai tik teisės klausimai. Teismui (šiuo atveju – Komisijai) nesuteikta kompetencija spręsti medicininius ir darbingumo lygio nustatymo (klasifikavimo) klausimus. Teismas turi patikrinti viešojo administravimo subjekto priimto akto pagrįstumą bei teisėtumą šiais aspektais: ar jis priimtas kompetentingo subjekto; ar buvo laikytasi pagrindinių procedūrų, ypač taisyklių, turėjusių užtikrinti objektyvų visų aplinkybių įvertinimą ir sprendimo pagrįstumą (LVAT 2012-04-30 nutartis administracinėje byloje Nr. A-146-328/2012; 2019-12-30 nutartis administracinėje byloje Nr. A-847-602/2019). Specialių mokslo žinių reikalaujantis medicinos srities klausimų sprendimas (diagnozių teisingumas ir pan.) nepatenka į administracinio teismo kompetencijos ribas (LVAT 2013-03-07 nutartis administracinėje byloje Nr. A-502-22/2013).

Taigi, nagrinėjant ginčą dėl Tarnybos priimto Sprendimo vertintina tai, ar pareiškėjos specialieji poreikiai buvo nustatomi laikantis teisės aktų reikalavimų, ar Sprendimas priimtas laikantis pagrindinių procedūrų ir taisyklių, turėjusių užtikrinti objektyvų visų aplinkybių įvertinimą, ar buvo atsižvelgta į pareiškėjos prašyme (skunde) nurodytas aplinkybes, ar Sprendimas priimtas pagal kompetenciją, ar savo turiniu neprieštarauja aukštesnės galios teisės aktams.

Pareiškėja Sprendimo neteisėtumą grindžia argumentu, kad Tarnyba netinkamai išnagrinėjo pareiškėjos 2023-11-23 prašymą „Dėl specialiųjų poreikių nustatymo sprendimo 2023-10-25 Nr. STS-6083“, kuriame ji prašė dar kartą įvertinti specialiuosius poreikius ne dėl nuolatinės slaugos ar nuolatinės priežiūros. Pareiškėjos teigimu, į jos prašymą visiškai nebuvo atsižvelgta, nes Sprendimu pateiktas atsakymas dėl specialiųjų poreikių vertinimo kartojasi. Be to, pareiškėjai nebuvo

pateiktas (nei gyvai, nei telefonu) klausimynas, pagal kurį nustatomas bazinis funkcionavimo lygmuo.

Tarnyba ginčijamu Sprendimu paliko galioti Tarnybos Vilniaus V teritorinio skyriaus 2023-10-25 sprendimą Nr. STS-6083, kuriuo pareiškėjai specialieji poreikiai nenustatyti. Sprendimas priimtas vadovaujantis Kriterijų aprašo 15.3 papunkčiu, atsižvelgiant į tai, kad pareiškėjai nėra diagnozuotų ligų arba būklių, atitinkančių Tvarkos aprašo 1 priedo bazinio funkcionavimo lygmens kriterijų punktų reikalavimus.

Komisija pažymi, kad NSĮ 2 straipsnio 13 ir 15 dalyse yra išskirtos skirtingos sąvokos – *specialusis poreikis*, kurio nustatymo tvarką reglamentuoja Tvarkos aprašas bei kiti norminiai teisės aktai, ir *specialiųjų poreikių lygis*, kurio nustatymo tvarką reglamentuoja Specialiųjų poreikių lygio nustatymo tvarkos aprašas. Kaip minėta, NSĮ 20¹ straipsnio 1 dalyje išskiriami septynių rūšių specialieji poreikiai: nuolatinės slaugos; nuolatinės priežiūros (pagalbos); lengvojo automobilio įsigijimo ir jo techninio pritaikymo išlaidų kompensacijos; ugdymo; techninės pagalbos priemonių; aplinkos ir būsto pritaikymo; asmeninės pagalbos. Specialiųjų *nuolatinės slaugos, nuolatinės priežiūros (pagalbos) ir lengvojo automobilio įsigijimo ir jo techninio pritaikymo išlaidų kompensacijos poreikių* nustatymo tvarką reglamentuoja Tvarkos aprašas. Šiuos specialiuosius poreikius nustato Tarnyba (Tvarkos aprašo 2 punktą).

Pagal Tvarkos aprašo 15 punktą, specialusis nuolatinės slaugos poreikis ar specialusis nuolatinės priežiūros (pagalbos) poreikis nustatomi kompleksiskai vertinant bazinį funkcionavimo lygmenį ir asmens veiklos ir gebėjimo dalyvauti kriterijus. Bazinis funkcionavimo lygmuo – balais išreikštas medicininis kriterijus, nustatomas pagal asmens sveikatos būklę: ligas, traumas, patologines būkles ir su tuo susijusius organizmo funkcijų sutrikimus (6.1 papunktis). Asmens savarankiškumo koeficientas – tai asmens galimybių matas, kuriuo įvertinami asmens funkcionavimo kasdieniame gyvenime (judamumas, mityba, asmens higiena, socialiniai santykiai) bei jo mąstymo, suvokimo gebėjimai, elgesio sutrikimai (6.2 papunktis).

Pagal Tvarkos aprašo 15.1 papunktį bazinis funkcionavimo lygmuo nustatomas vadovaujantis Bazinio funkcionavimo balų lentelėje nurodytais bazinio funkcionavimo lygmens kriterijais (toliau – kriterijai). Jei asmens būklė atitinka daugiau nei vieną Bazinio funkcionavimo balų lentelėje nurodytą kriterijų, vertinimui naudojamas kriterijus, kuris numato mažesnę balų skaitinę vertę (15.2 papunktis). Tuo atveju, kai asmens organizmo funkciniai sutrikimai neatitinka nė vieno Bazinio funkcionavimo balų lentelėje nurodyto kriterijaus, asmens savarankiškumas nevertinamas ir asmeniui specialieji poreikiai nenustatomi (15.3 papunktis).

Pagal Tvarkos aprašo 25 punktą tuo atveju, kai asmuo raštu patvirtina, kad atsisako specialiojo lengvojo automobilio įsigijimo ir jo techninio pritaikymo išlaidų kompensacijos poreikio vertinimo, šis specialusis poreikis nevertinamas ir sprendimas dėl jo nepriimamas.

Tvarkos aprašo 1 priedo 26 punkte nurodytas bazinio funkcionavimo lygmens kriterijus – regėjimo sutrikimas, kai geriau matančios akies regėjimo aštrumas su korekcija lygus arba mažesnis nei 0,03 (pateikta gydytojo specialisto išvada). Už šį kriterijų skiriama 30 balų.

Tvarkos aprašo 1 priedo 38 punkte nurodytas bazinio funkcionavimo lygmens kriterijus – regėjimo sutrikimas, kai geriau matančios akies regėjimo aštrumas su korekcija yra didesnis nei 0,03 ir mažesnis ar lygus 0,05 arba geriau matančios akies akipločio koncentrinis susiaurėjimas yra iki 10 laipsnių nuo fiksacijos taško (pateikta gydytojo specialisto išvada). Už šį kriterijų skiriama 40 balų.

Remiantis byloje esančiais dokumentais nustatyta, kad VšĮ Raseinių pirminės sveikatos priežiūros centro gydytoja 2023-09-11 išdavė siuntimą į Tarnybą pareiškėjos specialiųjų poreikių nustatymui. Siuntime nurodyta pagrindinė diagnozė pagal TLK-10-AM kodus – (duomenys neskelbtini). Siuntime nurodyti medicininiai duomenys: (duomenys neskelbtini) diagnozuota 2000 m. 2023-06-02 geltonu lazeriu atlikta (duomenys neskelbtini); skundžiasi blogėjančiu regėjimu, ypač dešine akimi, jaučia siaurėjantį akiplotį; pacientei sunku apsitarnauti, reikalinga nuolatinė pagalba;; diagnozuotas (duomenys neskelbtini); stebima II, III l. oftalmologo; tikslinga (duomenys neskelbtini); tikslinga siūsti ligonę į MSEK dėl spec. poreikių nustatymo. Būklės įvertinimas objektyviai: (duomenys neskelbtini) (b. l. 49–50).

Kaip minėta, bazinio funkcionavimo lygmuo vertinamas vadovaujantis Tvarkos aprašo 1 priedu, kuriame išvardinti 54 kriterijai ir jų reikšmė balais. Kriterijai, susiję su regėjimo sutrikimu, nustatyti Tvarkos aprašo 1 priedo 26 ir 38 punktuose. Nagrinėjamu atveju byloje nėra gydytojų specialistų išvadų, patvirtinančių, kad pareiškėjai būtų diagnozuotos ligos arba būklės, atitinkančios Tvarkos aprašo 1 priedo 26 ar 38 punktų kriterijus. Pažymėtina, kad pareiškėja skunde neginčija Sprendimu nustatytos aplinkybės, kad pareiškėjai nėra diagnozuotų ligų arba būklių, atitinkančių Tvarkos aprašo 1 priedo kriterijus. Pagal Tvarkos aprašo 15.3 papunktį, kai organizmo funkciniai sutrikimai neatitinka nė vieno Bazinio funkcionavimo balų lentelėje nurodyto kriterijaus, asmeniui specialieji poreikiai nenustatomi. Remiantis nustatytomis aplinkybėmis darytina išvada, kad Tarnyba pagrįstai, vadovaudamasi Tvarkos aprašo 15.3 papunkčiu, pareiškėjai specialiųjų poreikių nenustatė.

Byloje esantys duomenys patvirtina, jog 2023-09-27 buvo užpildytas pareiškėjos Asmens veiklos ir gebėjimų dalyvauti klausimynas (b. l. 39–48). Tačiau atsižvelgiant į tai, kad pareiškėjos organizmo funkciniai sutrikimai neatitiko nė vieno Bazinio funkcionavimo balų lentelėje nurodyto kriterijaus, ir į tai, kad pareiškėjos savarankiškumas nebuvo vertinamas, šiuo atveju Asmens veiklos ir gebėjimų dalyvauti klausimyno balų suma neturėjo reikšmės pareiškėjos specialiųjų poreikių nustatymui.

Iš pareiškėjos 2023-11-23 prašymo turinio matyti, kad pareiškėja, nesutikdama su Tarnybos Vilniaus V teritorinio skyriaus 2023-10-25 sprendimu Nr. STS-6083, prašė nustatyti specialiuosius poreikius, atitinkančius pareiškėjos realią fizinę būklę ir realius poreikius. Pareiškėja šiame prašyme tiksliai neįvardino, kokius konkrečiai specialiuosius poreikius prašo nustatyti, tačiau paminėjo Specialiųjų poreikių lygio nustatymo tvarkos aprašo 8.1 papunktį.

Specialiųjų poreikių lygio nustatymo tvarkos aprašas iki 2023-12-31 reglamentavo specialiųjų poreikių lygio nustatymo tvarką asmenims, sukakusiems senatvės pensijos amžių. Pagal šį aprašą specialiųjų poreikių lygį nustato Tarnyba, vadovaudamasi NSĮ 20¹ straipsnio 10 dalies nuostatomis (3 punktas). Asmeniui, kuriam iki senatvės pensijos amžiaus buvo nustatytas darbingumo lygis, nustatomas neterminuotas specialiųjų poreikių lygis: esant 0–30 proc. darbingumo lygiui, nustatomas didelių specialiųjų poreikių lygis (8.1 papunktis); esant 35–55 proc. darbingumo lygiui, nustatomas vidutinių specialiųjų poreikių lygis (8.2 papunktis). Specialiųjų poreikių lygio termino pradžia Aprašo 8 punkte nurodytiems asmenims yra senatvės pensijos amžiaus sukakties diena (10 punktas).

Bylos medžiagos duomenimis, Tarnybos Tauragės teritorinis skyrius 2023-12-08 sprendimu Nr. STS-7337 „Dėl didelių specialiųjų poreikių lygio nustatymo“ pareiškėjai nuo 2023-12-08 neterminuotai nustatė didelių specialiųjų poreikių lygį (b. l. 9). Minėtas sprendimas priimtas pareiškėjai sukakus senatvės pensijos amžių (64 m.), kai pareiškėja atitiko Specialiųjų poreikių lygio nustatymo tvarkos aprašo 8.1 papunkčio reikalavimus. Pareiškėja šio sprendimo neginčija, todėl Komisija šio sprendimo teisėtumo ir pagrįstumo nevertina.

Atkreiptinas dėmesys, kad Tarnyba (šiuo metu – Agentūra) yra kompetentinga institucija spręsti, ar yra pagrindas nustatyti asmeniui specialiuosius nuolatinės slaugos, nuolatinės priežiūros (pagalbos) ir lengvojo automobilio įsigijimo ir jo techninio pritaikymo išlaidų kompensacijos poreikius. Šie poreikiai nustatomi vadovaujantis Tvarkos aprašu. Tuo tarpu NSĮ 20¹ straipsnio 1 dalyje paminėtų kitų specialiųjų poreikių (ugdymo; techninės pagalbos priemonių; aplinkos ir būsto pritaikymo; asmeninės pagalbos) nustatymo tvarką reglamentuoja kiti norminiai teisės aktai.

Lietuvos Respublikos socialinės apsaugos ir darbo ministro 2021-07-01 įsakymu Nr. A1-478 patvirtinto Asmeninės pagalbos poreikio nustatymo ir asmeninės pagalbos teikimo tvarkos aprašas (aktuali akto redakcija, galiojanti nuo 2024-02-24) reglamentuoja asmeninės pagalbos poreikio nustatymo tvarką. Pagal šio aprašo 8 punktą asmuo, pageidaujantis gauti asmeninę pagalbą, ar asmens atstovas turi kreiptis į asmens gyvenamosios vietos savivaldybės administraciją ar kitą savivaldybės mero įgaliotą įstaigą.

Lietuvos Respublikos socialinės apsaugos ir darbo ministro 2022-01-13 įsakymu Nr. A1-25 patvirtintas Asmenų aprūpinimo regos techninės pagalbos priemonėmis tvarkos aprašas (aktuali akto redakcija, galiojanti nuo 2024-01-01) reglamentuoja asmens lėšomis įsigytų naujų regos techninės pagalbos priemonių, nurodytų Kompensuojamų regos techninės pagalbos priemonių sąrašė, įsigijimo išlaidų kompensacijos skyrimo ir mokėjimo tvarką. Pagal šio aprašo 3 punktą kompensaciją iš

Lietuvos Respublikos valstybės biudžeto lėšų skiria ir moka Techninės pagalbos neįgaliesiems centras prie Socialinės apsaugos ir darbo ministerijos.

Komisija, atsižvelgdama į byloje nustatytas faktines aplinkybes ir ginčo klausimą reglamentuojančių teisės aktų nuostatas, daro išvadą, kad pareiškėjos specialieji poreikiai buvo vertinami laikantis teisės aktuose nustatytų taisyklių ir procedūrų, remiantis Tarnybai pateiktais medicininiais dokumentais bei kitais duomenimis, ir juos atitinkamai įvertinus. Tarnybos Sprendimų kontrolės skyrius tinkamai, pagal savo kompetenciją išnagrinėjo pareiškėjos 2023-11-23 prašymą „Dėl specialiųjų poreikių nustatymo sprendimo 2023-10-25 Nr. STS-6083“. Ginčijamas Sprendimas atitinka Lietuvos Respublikos viešojo administravimo įstatymo 10 straipsnio 5 ir 6 dalių reikalavimus, yra aiškus, motyvuotas ir pagrįstas objektyviais duomenimis bei teisės aktų normomis, todėl pagrindo naikinti Sprendimą nėra. Taip pat nėra pagrindo tenkinti išvestinį skundo reikalavimą – įpareigoti Agentūrą priimti naują sprendimą dėl specialiųjų poreikių nustatymo, todėl pareiškėjos skundas atmestinas kaip nepagrįstas.

Atsakovė atsiliepime Komisijos prašė užtikrinti visų prie bylos pridėtų dokumentų neviešinimą ir leisti susipažinti tik proceso šalims ar jų teisėtiems atstovams. Nurodė, kad visa byloje esanti informacija yra susijusi su asmens, kurio tapatybė yra žinoma, duomenimis, (asmens kodas, namų adresas, asmens tapatybės kortelės numeris ir pan.), o kita dalis priskirtina specialių kategorijų asmens duomenims, susijusiems su asmens sveikata. Bendrajame duomenų apsaugos reglamente nustatyta, kad asmens duomenys neturi baigtinio kategorijų sąrašo, todėl atsižvelgiant į galimybę nustatyti asmens tapatybę, bet kokia informacija gali būti laikoma asmens duomenimis.

Komisijos veiklą reglamentuojantys teisės aktai nenumato teisės pripažinti nagrinėjamos bylos medžiagos (jos dalies) nevieša. Pagal įstatymo analogiją vadovaujamosi Lietuvos Respublikos administracinių bylų teisenos įstatymo 14 straipsnio 2 dalimi, kurioje nustatyta, kad priimdamas viešame teismo posėdyje sprendimą byloje arba nutartį nutraukti bylą ar skundą (prašymą, pareiškimą) palikti nenagrinėtą arba gavęs prašymą susipažinti su bylos medžiaga, teismas turi teisę proceso dalyvių prašymu ar savo iniciatyva motyvuota nutartimi nustatyti, kad bylos medžiaga ar jos dalis yra nevieša, kai reikia apsaugoti žmogaus asmens, jo privataus gyvenimo ir nuosavybės slaptumą, informacijos apie asmens sveikatą konfidencialumą, taip pat jeigu yra rimtas pagrindas manyti, kad bus atskleista valstybės, tarnybos, profesinė ar komercinė paslaptis.

Remiantis atsakovės atsiliepime išdėstytais argumentais, įvertinus tai, kad didžiąją bylos medžiagos dalį sudaro specialių kategorijų asmens duomenys, susiję su asmens sveikata, siekiant apsaugoti informacijos apie asmens sveikatą konfidencialumą, visa nagrinėjamos bylos medžiaga pripažintina nevieša, neteikiant jos susipažinti ar kopijuoti byloje nedalyvavusiems asmenims.

Vadovaudamasi Lietuvos Respublikos ikiteisminio administracinių ginčų nagrinėjimo tvarkos įstatymo 20 straipsnio 1 dalies 1 punktu, 22 straipsnio 1 dalimi, Lietuvos Respublikos administracinių bylų teisenos įstatymo 14 straipsnio 2 dalimi, Komisija

n u s p r e n d ž i a:

Pareiškėjos R. M. skundą atmesti kaip nepagrįstą.

Visą bylos medžiagą pripažinti nevieša ir neteiktina susipažinti ar kopijuoti byloje nedalyvavusiems asmenims.

Sprendimas per vieną mėnesį nuo sprendimo priėmimo dienos gali būti skundžiamas Regionų administraciniam teismui Lietuvos Respublikos administracinių bylų teisenos įstatymo nustatyta tvarka.

Komisijos posėdžio pirmininkė
Komisijos nariai

Eglė Bilevičiūtė
Vytautas Kurpuvesas
Ingrida Sabaliauskienė